

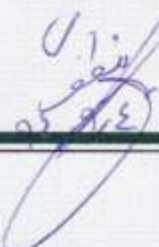
کد دستورالعمل:	شیوه نامه جامع آموزش مسئولین ایمنی کارگاهها	 جمهوری اسلامی ایران وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
تاریخ بازنگری:		
شماره نسخه:		

۱۳۹۴/۹/۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شیوه نامه جامع آموزش مسئولین ایمنی کارگاهها

تهیه کنندگان:	تصویب کننده:
مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار اداره کل بازرسی کار	معاونت روابط کار

 نام: ۹۴۹۴

۱- هدف:

این شیوه نامه به منظور ساماندهی نظام آموزشی مسئولین ایمنی کارگاهها و بکارگیری افراد واجد شرایط به عنوان مسئول ایمنی در قالب سه دوره آموزشی با عناوین آموزش عمومی ایمنی، آموزش تخصصی شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک و آموزش تخصصی بازآموزی مسئولین ایمنی کارگاهها جهت اخذ و تمدید گواهینامه صلاحیت مسئول ایمنی تهیه و تدوین گردیده است.

۲- دامنه شمول:

کلیه مسئولین ایمنی کارگاههای مشمول قانون کار

۳- مستندات قانونی:

این شیوهنامه در اجرای مواد ۸۵، ۸۶، ۹۱ و ۱۹۶ قانون کار و ماده ۲ آییننامه بکارگیری مسئولین ایمنی در کارگاهها و تبصره ذیل و ضمایم آن، که توسط شورای عالی حفاظت فنی در مورخ ۱۳۹۳/۱/۳۱ تدوین و در تاریخ ۱۳۹۳/۲/۱۶ به تصویب وزیر محترم تعاون، کار و رفاه اجتماعی رسیده، تنظیم گردیده است.

۴- مرجع ذیصلاح:

مرجع ذیصلاح در تایید مدرسان، مجریان دوره، برگزاری آزمون، تهیه استاندارد، محتوی و سرفصل آموزشی و صدور گواهینامه پایان دوره طبق آیین نامه آموزش کارگران، کارآموزان و کارفرمایان، "مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار" می باشد.

تهیه کنندگان:	تصویب کننده
مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار اداره کل بازرسی کار	معاونت روابط کار

۵- مدرسان ذیصلاح دوره های آموزشی:

۱-۵- کارشناسان مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار ستاد و گروه های تحقیقاتی و

آموزشی تابعه دارای صلاحیت تدریس مسئولین ایمنی از مرکز ستاد

۲-۵- بازرسان کار دارای توانایی تدریس با شرایط ذیل:

۱-۲-۵- دارای حداقل ۴ سال سابقه کار در پست بازرسی کار

۲-۲-۵- دارای حداقل ۲۴۰ ساعت گواهی طی دوره های آموزشی بدو استخدام و ضمن خدمت بازرسان

کار با تایید مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار

۳-۲-۵- شرکت در دوره آموزشی مدیریت ارزیابی و کنترل ریسک ویژه بازرسان کار

۳-۵- مشاوران حفاظت فنی و خدمات ایمنی دارای صلاحیت آموزش ایمنی عمومی، طبق دستورالعمل

ابلاغی و با هماهنگی مرکز ستاد و گروه های تحقیقاتی و آموزشی و ادارات کل تعاون، کار و رفاه

اجتماعی استانها

۴-۵- اساتید دانشگاه و مراکز آموزشی و تحقیقاتی و سایر اشخاصی که صلاحیت تدریس آنها به تایید

مرکز ستاد رسیده است.

تهیه کنندگان:	تصویب کننده
مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار اداره کل بازرسی کار	معاونت روابط کار

شیوه نامه جامع آموزش مسئولین ایمنی در کارگاهها

تاریخ بازنگری:
۱۳۹۴/۹/۱

۶- مجریان ذیصلاح برگزاری دوره های آموزشی و نحوه ارائه خدمات آموزشی:

- ۱-۶- مرکز ستاد و گروههای تحقیقاتی و آموزشی و ادارات کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان ها
- ۲-۶- سایر موسسات، انجمن ها و سازمان هایی که صلاحیت برگزاری دوره های آموزشی ایمنی کار را از مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار با رعایت موارد ذیل اخذ نمایند:

  - ۱-۲-۶- اجرای دوره ها بر اساس استاندارد های آموزشی مرکز.
  - ۲-۲-۶- بهره مندی از مدرسان ذیصلاح مورد اشاره در ردیف ۵

۷- دوره های آموزشی برای مسئولین ایمنی کارگاهها:

۱-۷- دوره آموزش عمومی:

- ۱-۱-۷- عنوان: آموزش عمومی ایمنی
- ۲-۱-۷- نوع دوره آموزشی: حضوری، ترکیبی (حضوری - مجازی)، بنا به تشخیص مرجع ذیصلاح
- ۳-۱-۷- مدت زمان دوره: ۴۰ ساعت
- ۴-۱-۷- سرفصل و محتوای دوره: مطابق جدول شماره ۱ می باشد

تهیه کنندگان:	تصویب کننده:
مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار اداره کل بازرسی کار	معاونت روابط کار

شیوه نامه جامع آموزش مسئولین ایمنی در کارگاهها

تاریخ بازنگری:

۱۳۹۳/۹/۱

جدول شماره ۱: استاندارد دوره آموزش عمومی ایمنی ویژه مسئولین ایمنی کارگاهها

ردیف	موضوعات دروس	محتوای دروس	نظری ساعات	عملی ساعات	جمع ساعات
۱	آشنایی با اصول و مفاهیم ایمنی	تعاریف ایمنی - خطر - ریسک - ضرورت برنامه های ایمنی و بهداشت کار و مدیریت ریسک	۲	—	۲
۲	آشنایی با انواع خطرات و عوامل زیان آور محیط کار و روش های کنترل آنها	عوامل زیان آور فیزیکی (صدا - ارتعاش - پرتوها - سرما و گرما) - عوامل زیان آور شیمیایی (راههای ورود مواد شیمیایی به بدن - انواع مواد شیمیایی - تاثیر مواد شیمیایی در بدن) - عوامل زیان آور ارگونومیک (اصول مهندسی انسانی - حمل بار دستی - تطابق فضای کار با انسان) - عوامل بیولوژیکی و روانی - روش های پهبود شرایط محیط کار و اقدامات کنترلی مهندسی و مدیریتی	۸	—	۸
۳	آشنایی با انواع خطرات مکانیکی و روش های کنترل آنها	خطرات مکانیکی (حفاظ گذاری دستگاهها و ماشین آلات - خطر برخورد با اجسام و ماشین آلات - گیر کردن بین اجزاء دستگاه ها) - روش های پهبود شرایط محیط کار و اقدامات کنترل مهندسی و مدیریتی	۲	—	۲
۴	ایمنی کار در ارتفاع	خطر سقوط از ارتفاع - جایگاه کار ایمن - پیشگیری از سقوط (نصب حفاظ - سیستم های محدود کننده و متوقف کننده) - دسترسی ایمن به جایگاه کار - روش ایمنی - گمرینت ایمنی و طناب نجات (هارنس)	۲	—	۲
۵	شناخت قوانین و مقررات مرتبط با ایمنی و بهداشت کار	فصل چهارم قانون کار - آیین نامه کمیته های حفاظت فنی و بهداشت کار - آیین نامه های حفاظت و بهداشت عمومی کارگاه - الزامات قانونی متناسب با محیط کار (با توجه به نوع فعالیت و کار)	۶	—	۶
۶	تشریح وظایف مسئول ایمنی	تشریح مسئولیت و وظایف مسئول ایمنی مطابق آیین نامه بکارگیری مسئولین ایمنی و مدل خودبازرسی	۲	—	۲
۷	آشنایی با اصول و مبانی ایمنی برق	ایمنی در سیستم های برق رسانی کارگاهی و تجهیزات الکتریکی در صنعت - عوامل موثر در بروز برق گرفتگی و روشهای پیشگیری از آن در صنعت - ایمنی کار با برق فشار قوی - سیستم اتصال به زمین (ارتینگ) - فیوز های محافظ جان - آتش سوزی و انفجار ناشی از برق	۲	—	۲
۸	آشنایی با اصول و مبانی ایمنی حریق	مفاهیم اولیه حریق - علل رخداد حریق - مدیریت پیشگیری از حریق - سیستم های اعلام و اطفای حریق - آشنایی با خاموش کننده های دستی و نحوه استفاده از آنها - کار عملی اطفاء حریق با کپسول آتش نشانی	۲	۲	۴
۹	آشنایی با علل وقوع حوادث شغلی و روش های پیشگیری و کنترل آنها	تعریف حوادث ناشی از کار - هرم حوادث - علل ایجاد حوادث - اعداد نا ایمن و شرایط نا ایمن - هزینه های مستقیم و غیر مستقیم حوادث - تجزیه تحلیل شبه حوادث و حوادث ناشی از کار - ثبت و تهیه گزارش حوادث به مراجع قانونی - روش های کنترل حوادث متناسب با نوع کارگاه	۶	—	۶
۱۰	اهمیت و لزوم استفاده از وسایل حفاظت فردی	معرفی وسایل حفاظت فردی و کنترل و نظارت استفاده از آنها - حفاظت از سر، چشم، گوش، دست و پا، سیستم تنفس و ...	۲	۲	۴
۱۱	آزمون	---	۲	—	۲
۱۲	جمع	---	۳۶	۴	۴۰

تهیه کنندگان:	تصویب کننده
مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار	معاونت روابط کار
اداره کل بازرسی کار	

شیوه نامه جامع آموزش مسئولین ایمنی در کارگاهها

تاریخ بازنگری:

۱۳۹۳/۹/۱

۲-۷- دوره آموزشی تخصصی:

۲-۷-۱- عنوان: شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک

۲-۷-۲- نوع دوره آموزشی: حضوری، ترکیبی (حضوری - مجازی)، بنا به تشخیص مرجع ذیصلاح

۲-۷-۳- مدت زمان دوره: ۱۶ ساعت

۲-۷-۴- سرفصل و محتوای دوره: مطابق جدول شماره ۲ می باشد

جدول شماره ۲: استاندارد دوره آموزشی شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک ویژه مسئولین ایمنی کارگاهها

ردیف	سرفصل دروس	محتوای دروس	زمان تئوری ساعت	زمان عملی کارگاهی ساعت	جمع ساعت
۱	بررسی مفاهیم ریسک و کلیات فرآیند مدیریت ریسک	ترمیولوژی و تعاریف شناسایی خطر - ارزیابی ریسک - ضرورت تدوین پلان های مدیریت ریسک - معرفی و تشریح شناسایی خطرات و مدیریت ریسک	۲	—	۲
۲	تشریح روشهای شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک	معرفی و تشریح روشهای شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک (JSA, WILLIAM FINE, FMEA)	۶	—	۶
۳	برگزاری کارگاه آموزش شناسایی خطر و ارزیابی ریسک	برگزاری کارگاه آموزش تکنیک های شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک (JSA, WILLIAM FINE, FMEA) و مطالعات موردی و تشریح اقدامات اصلاحی و پیشگیری از خطرات و کنترل ریسک	—	۶	۶
۴	آزمون	—	—	۲	۲
۵	جمع	—	۸	۸	۱۶

تهیه کنندگان:	تصویب کننده
مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار اداره کل بازرسی کار	معاونت روابط کار

۷-۳- دوره آموزشی تخصصی بازآموزی:

سرفصل دوره های بازآموزی تخصصی جهت تمدید صلاحیت آموزشی، باید با توجه به نتایج ارزیابی ریسک و متناسب با نوع کار و مخاطرات احتمالی مشخص شده و توسط مراجع ذیصلاح برگزار گردد.

تبصره ۱: دارندگان مدارک تحصیلی مرتبط با ایمنی از دانشگاههای معتبر و دارندگان گواهینامه پایان دوره های آموزشی اصول و مبانی ایمنی از مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار یا مجریان مورد تأیید مرکز، با نظر مرکز از طی دوره آموزشی عمومی ایمنی مستثنی می باشند.

تبصره ۲: سایر مسئولین ایمنی با مدارک تحصیلی غیر مرتبط با ایمنی که در حال حاضر در کارگاه مشغول به کار می باشند، در صورت شرکت و قبولی در آزمون ادواری ایمنی عمومی که توسط مرکز ستاد و یا در گروههای تحقیقاتی و آموزشی و ادارات کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استانها با نظارت مرکز ستاد برگزار میگردد، از ارایه گواهینامه آموزشی دوره عمومی ایمنی معاف خواهند بود.

۸- هزینه دوره های آموزشی:

هزینه دوره آموزشی که توسط مرکز ستاد و گروه های تحقیقاتی و آموزشی و ادارات کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی در محل متقاضیان برگزار می گردد، طبق مصوبه شماره ۱۲۶۶۵۵/ت/۲۸۷۱۶ هـ مورخ ۹۲/۷/۱۴ هیأت محترم وزیران به شرح ذیل می باشد:

۸-۱- شهریه دوره عمومی ایمنی و بهداشت کار: به ازای هرنفر ساعت ۱۰/۰۰۰ ریال (ده هزار ریال)

تهیه کنندگان:	تصویب کننده
مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار اداره کل بازرسی کار	معاونت روابط کار

شیوه نامه جامع آموزش مسئولین ایمنی در کارگاهها

تاریخ بازنگری:

۱۳۹۳/۹/۱

۸-۲- شهریه دوره تخصصی شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک: به ازای هرنفر ساعت ۱۴/۰۰۰ (چهارده هزار ریال)

۸-۳- هزینه های فوق طبق مصوبه هیأت محترم وزیران به شماره حساب سیبا ۲۱۷۱۸۶۹۰۰۶۰۰۹ بانک ملی ایران به نام خزانه داری کل حاصل درآمدهای خدمات آموزشی و فرهنگی (مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار) واریز خواهد شد.

۸-۴- هزینه دوره هایی که توسط موسسات و انجمن های صنفی ذیصلاح برگزار می گردد بر اساس قیمت تمام شده هر ساله باید توسط مجریان آموزشی محاسبه و فهرست آن به مرجع ذیصلاح جهت بررسی ارسال گردد.

۸-۵- حداکثر افراد شرکت کننده در دوره های آموزشی ۳۰ نفر می باشد.

۸-۶- با توجه به اینکه برگزاری آزمون پایان دوره های مذکور توسط مرکز ستاد و گروه های تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار ورا بط آموزشی برگزار می گردد لذا هزینه برگزاری آزمون توسط مرکز ستاد با تعرفه های مصوب محاسبه و می با یست توسط مجریان به حساب خزانه داری کل در بند ۸-۱۳ شماره شده واریز گردد.

۹- آزمون و صدور گواهینامه آموزشی:

۹-۱- آزمون دوره ها توسط مرکز ستاد و گروه های تحقیقاتی و آموزشی و رابطان آموزشی ادارات کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان ها انجام می گیرد که باید مطابق گردش کار پیوست پس از اخذ مستندات آموزشی نسبت به برگزاری آزمون، در زمان مقرر اقدام نمایند.

تهیه کنندگان:	تصویب کننده
مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار اداره کل بازرسی کار	معاونت روابط کار

۹-۲- گواهینامه دوره های آموزشی توسط مرکز ستاد و گروه های تحقیقاتی و آموزشی صادر می شود.
۹-۳- آزمون ادواری دوره عمومی ایمنی ویژه مسئولین ایمنی کارگاهها با توجه به متقاضیان شرکت در آزمون فوق الذکر، توسط مرکز ستاد برنامه ریزی و برگزار می گردد.

تبصره ۳: مجریان دوره های آموزشی مکلفند کلیه مدارک و مستندات آموزشی از قبیل فیش واریزی، فهرست حضور و غیاب و برگه های آزمون و مشخصات شرکت کنندگان در آزمون را به مرکز ستاد و گروه های تحقیقاتی و آموزشی تحویل نموده و مرکز ستاد و گروه های تحقیقاتی و آموزشی نیز پس از بررسی مدارک و نتایج آزمون نسبت به صدور گواهینامه برای پذیرفته شدگان اقدام نماید.

۱۰- نظارت بر دوره های آموزشی:

نحوه و کیفیت اجرای دوره و عملکرد مجریان توسط ناظرین واجد صلاحیت ذیل الاشاره مورد پایش قرار خواهد گرفت:

۱-۱- مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار ستاد به عنوان ناظر عالی

۱-۲- گروه های تحقیقاتی و آموزشی مستقر در اقطاب صنعتی

۱-۳- رابطان آموزشی در ادارات کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان ها

۱۱- ضمانت اجرایی:

تهیه کنندگان:	تصویب کننده
مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار اداره کل بازرسی کار	معاونت روابط کار

شیوه نامه جامع آموزش مسئولین ایمنی در کارگاهها

تاریخ بازنگری:

۱۳۹۳/۹/۱

مدیران کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلفند با اعمال سیاستهای تشویقی، اطلاع رسانی و الزام آور، زمینه حضور مشمولین را در دوره های آموزشی فراهم نموده و با تشریک مساعی و همکاری مرجع ذیصلاح و مجریان، مراقبت نمایند که مفاد شیوه نامه مذکور به نحو مطلوب در سطح استان پیاده سازی و اجرا گردد.

۱۲- تدوین و ابلاغ شیوه نامه:

این شیوه نامه در ۱۲ بند و ۳ تبصره در تاریخ ۹۲/۹/۱ به تصویب معاونت روابط کار رسیده و لازم الاجرا می باشد.

تهیه کنندگان:	تصویب کننده
مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار اداره کل بازرسی کار	معاونت روابط کار

گرددش کار اخذ نایبیده آموزشی مسئولین ایمنی کارگاهها

